

Externí hodnocení kvality (EHK)

Petr Breinek

Externí hodnocení (kontrola) kvality

- doplňuje vnitřní kontrolu kvality

Externí hodnocení kvality

- principem je provádění mezilaboratorních porovnávacích zkoušek (srovnatelnost výsledků)
- přispívá k odhadu nejistoty výsledků měření

Srovnatelnost výsledků a metrologická návaznost

- jen srovnatelné výsledky, tj. nezávislé na použitých metodách, soupravách (kitech), instrumentaci, mohou být zárukou dobré úrovně jejich klinické interpretace
- zárukou srovnatelnosti je metrologická návaznost

Problémy

- Špatná definice analytu (nedokonalá znalost struktury analytu) – př. imunochemické metody, vitamin D, atd.
- Nepřítomnost návaznosti
- Referenční metody nejsou vždy spolehlivou metrologickou referencí
- Výrobci občas poskytují nedostatečná nebo ne dost věrohodná data

Organizace EHK

- Kontrolní cykly (podle časového plánu)
- Dodání neznámých vzorků (většinou 2) s příslušnými informacemi
- Měření/stanovení (laboratorní dokumentace) počet měření musí být roven počtu měření vykonávaných u reálných vzorků pacienta, obvykle $n=1$
- Vyplnění formulářů a zaslání organizátorovi
- Organizátor vyhodnotí výsledky měření a rozešle výsledky vyhodnocení

Organizátoři EHK

- **SEKK** systém externí kontroly kvality (ČR)
 - **DGKL** německá společnost klinických laboratoří
 - **INSTAND** německý institut standardizace
 - **NEQAS** (Velká Británie)
- atd.

Jak se získávají cílové hodnoty?

- Referenčními metodami / postupy

RMP Reference Method Procedure

- Validovanými metodami v expertních laboratořích

AV Assigned Value

- Jako průměr výsledků měření všech účastníků po vyloučení odlehlých hodnot

ALTM All Laboratory Trimmed Mean

- Průměr výsledků měření stejnorodých skupin účastníků po vyloučení odlehlých hodnot

ConV Consensus Value

Hodnoty typu RMP a jejich rozšířené nejistoty

Analyt	jednotka	Vzorek A		Vzorek B	
		RMP	Rozšířená nejistota (k = 2)	RMP	Rozšířená nejistota (k = 2)
Sodný kation	mmol/l	134,1	1,72	137,7	1,72
Draselný kation	mmol/l	4,138	0,130	5,013	0,130

Zprávy pro účastníky EHK

- Vyhodnocení vlastních výsledků
- Souhrnné statistické vyhodnocení všech účastníků
- Přehled metod a postupů
- Kritéria pro posuzování výkonnosti účastníků, obvykle formou tolerančních rozmezí s cílovými nejistotami měření
- Kontakty na odborné poradce (supervizory)

Výsledkový list

Analyt

Metoda

Hodnocení analytu

Zkouška (analyt, parametr) (jednotka)	Metoda (skupina)	C	Vz.	VV	TE [%]	TV	TMU [%]	LL	UL	Úspěšnost za 2 roky
Sodný kation [mmol/l]	(2) ISE s ředěním	+	A	131,5	-1,94	134,1	asym.	124,7	140,9	100%
			B	134,9	-2,03	137,7		128,0	144,6	
Draselný kation [mmol/l]	(2) ISE s ředěním	+	A	3,960	-4,30	4,138	8	3,806	4,470	100%
			B	4,870	-2,85	5,013		4,611	5,415	

VV = váš
výsledek

TE(%) = vaše
relativní chyba

Výsledkový list

TV
= cílová
hodnota

TMU(%)
= toleranční
rozpětí

Legenda: C = celkové hodnocení vašeho stanovení analytu

+ ... správné stanovení ve všech vzorcích

- ... chybné stanovení v některém vzorku

± ... nehodnoceno, nejsou k dispozici cílové hodnoty s dostatečně nízkou nejistotou

Vz. = kontrolní vzorek

VV = váš vlastní vzorek

TE = vaše relativní chyba

TV = cílová hodnota

TMU = toleranční rozpětí

LL = dolní mez

UL = horní mez

Zkouška (analyt, parametr) [jednotka]	Metoda (skupina)	C	Vz.	VV	TE [%]	TV	TMU [%]	LL	UL	Úspěšnost za 2 roky
Sodný kation [mmol/l]	(2) ISE s ředěním	+	A	131,5	-1,94	124,1	asyr.	124,7	140,9	100%
			B	134,9	-2,03	127,7		128,0	144,6	
Draselný kation [mmol/l]	(2) ISE s ředěním	+	A	3,960	-4,30	4,138	8	3,806	4,470	100%
			B	4,870	-2,85	5,013		4,611	5,415	

Toleranční rozmezí (kontrolní limity)

- Určuje odborná společnost na základě soudobých analytických možností
- Určují se z biologických rozptylů

Souhrnná statistika

RMP =
referenční
hodnota

MAM =
modifikovaný
aritmetický průměr

Souhrnná statistika (srovnání metodické skupiny)

Legenda:

Označení cílových hodnot (RMP):

- RMP = Reference Method Procedure (referenční hodnota)
- AV = Assigned Value (stanovená v expertních laboratořích)
- ALTM = All Laboratory Trimmed Mean
(průměr všech výsledků vyloučením odlehlých hodnot)
- ConV = Consensus Value (průměr skupin)

- LL = Lower Limit (dolní mez)
- UL = Upper Limit (horní mez)

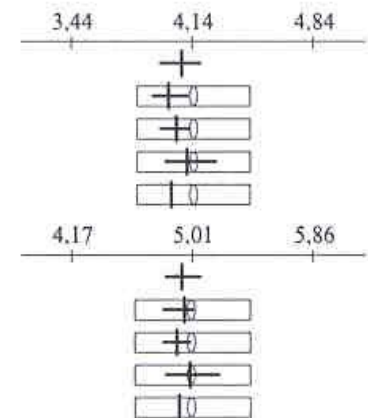
Grafické symboly:

- = Interval správnosti s vyznačenou TV
- = Interval 16% až 84% kvantil
- = Medián (50% kvantil)

- MAM = Modifikovaný aritmetický průměr
- SD = Směšnatná odchylka
- CV = Varianční koeficient [%]

- n = počet výsledků
- x % = x % kvantil

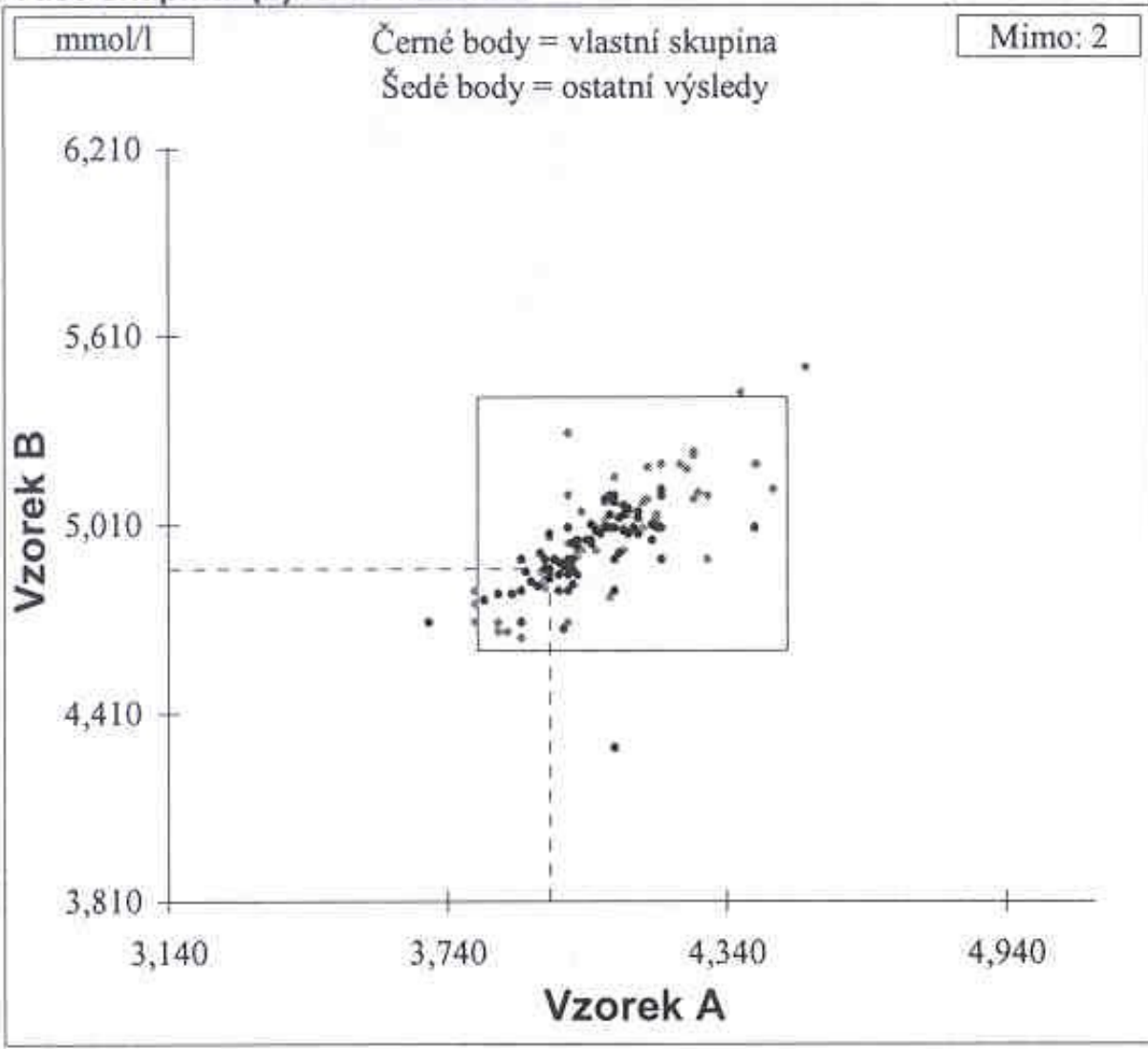
Draselný kation	[mmol/l]	RMP	LL	UL	n	MAM	SD	CV	16%	50%	84%
Vzorek A											
Všechny výsledky		4,14	3,81	4,47	196	4,06	0,086	2,12	3,95	4,08	4,18
(1) Plamenová emis. fot.		4,14	3,81	4,47	20	4,02	0,094	2,34	3,9	4	4,1
(2) ISE s ředěním		4,14	3,81	4,47	116	4,04	0,076	1,87	3,95	4,05	4,12
(3) ISE bez ředění		4,14	3,81	4,47	56	4,12	0,11	2,67	3,99	4,1	4,27
Ostatní		4,14	3,81	4,47	4	4				4,01	
Vzorek B											
Všechny výsledky		5,01	4,61	5,42	196	4,95	0,09	1,82	4,83	4,95	5,07
(1) Plamenová emis. fot.		5,01	4,61	5,42	20	4,95	0,081	1,64	4,81	4,96	5,01
(2) ISE s ředěním		5,01	4,61	5,42	116	4,93	0,077	1,56	4,82	4,9	5
(3) ISE bez ředění		5,01	4,61	5,42	56	5,01	0,127	2,54	4,83	5	5,19
Ostatní		5,01	4,61	5,42	4	4,91				4,93	

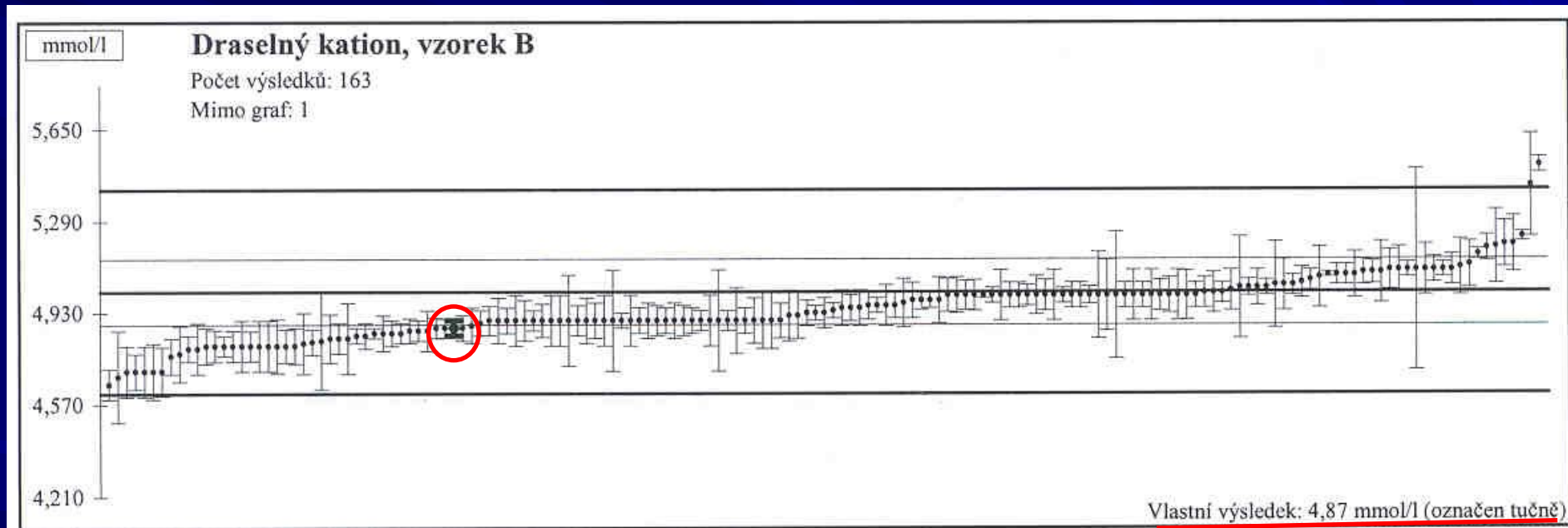
Youdenův graf

Vaše výsledky [mmol/l]: A = 3,96 B = 4,87

Vaše skupina: (2) ISE s řaděním

Grafické znázornění výsledků

Certifikáty

■ Certifikát návaznosti

- analyty s dostupnými referenčními metodami

■ Certifikát srovnatelnosti

- analyty, pro které nejsou definovány referenční metody
- laboratoře se zařazují do homogenní skupiny ($n > 4$)

Certifikáty se vydávají pro analyty vybrané Českou společností klinické biochemie (ČSKB) a Referenční laboratoří pro klinickou biochemii (RL), platnost certifikátu 1 rok

Osvědčení o účasti

vydává se pro analyty, které splnily podmínky pro přidělení osvědčení o účasti

SYSTÉM EXTERNÍ KONTROLY KVALITY

Organizátor kontrolního cyklu:

SEKK s.r.o., Bartolomějská 90, 530 02 Pardubice, Česká republika

Ing. Marek Budina, ředitel společnosti

CERTIFIKÁT

Kontrolní cyklus: AKS1/06 - Analyty krevního séra

Odborná garance: Česká společnost klinické biochemie
Referenční laboratoř pro klinickou biochemii

Datum kontroly: 03.02.2006

Pracoviště: Fakultní nemocnice u sv.Anny v Brně, ÚKB - Oddělení klinického komplementu
Pekařská 53, Brno 2 IČ: 00159816
Doc.MUDr. Vladimír Soška, CSc.

Osvědčujeme, že výše uvedené pracoviště se úspěšně zúčastnilo kontrolního cyklu systému externího hodnocení kvality pro následující zkoušky:

Certifikace srovnatelnosti

(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
Železo celkové (Metoda s ferrozinem)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
Osmolalita (Osmometr)
Laktát (Enzymová UV metoda)
Bilirubin celkový (Jendrassik-Gróf)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)
(srovnatelnost se pro tento analyt nehodnotí)

Certifikace návaznosti

Sodný kation (ISE s ředěním)
Draselný kation (ISE s ředěním)
Chloridový anion (ISE s ředěním)
Vápník celkový (Fotomet.s arsenazo)
Fosfáty anorganické (UV-molybdatová met.)
(návaznost se pro tento analyt nehodnotí)
Hořčík celkový (Fotomet. stanovení)
Lithium (Plamenová emis. fot.)
Celková bílkovina (Biuret)
Albumin (BCG)
(návaznost se pro tento analyt nehodnotí)
(návaznost se pro tento analyt nehodnotí)
(návaznost se pro tento analyt nehodnotí)
Cholesterol (CHOD-PAP)
Glukóza (GOD-PAP fotometricky)
Kyselina močová (Enzymová fotom. met.)
Močovina (UV enzymová m. (GMD))
Kreatinin (Jaffé bez deprotein.)
Triacylglyceroly (GPO-PAP)
alfa-amyláza (S kalibrační IFCC)
AST (IFCC 37°C)
ALT (IFCC 37°C)
CK (IFCC 37°C)
GGT (IFCC 37°C)

Tento certifikát platí do 04.02.2007.

Doc. MUDr. Antonín Jabor, CSc.
předseda ČSKB

RNDr. Bedřich Frielecký, Ph.D.
supervizor kontrolního cyklu

RNDr. Josef Kratochvíla
supervizor kontrolního cyklu

Laboratoře pracující stejnou metodou a testovací soupravou jednoho výrobce

Zkouška (analyt) [jednotka]	Vlastní skupina	Vz.	VV	Srovnatelnost					Návaznost				Úspěšnost za 2 roky	
				CS	TVG	LL	UL	OS [%]	CN	RMP	LL	UL		ON [%]
T3 celkový [nmol/l]	(4) LIA, ILMA; (29) DPC	A	4,000	+	3,940	3,270	4,610	1,5	+	3,800	2,926	4,674	5,3	86%
		B	2,800		2,700	2,241	3,159	3,7		2,704	2,082	3,326	3,6	
T4 celkový [nmol/l]	(4) LIA, ILMA; (29) DPC	A	161,0	+	159,0	138,3	179,7	1,3	+	166,8	138,4	195,2	-3,5	100%
		B	133,0		128,0	111,3	144,7	3,9		133,3	110,6	156,0	-0,2	
TSH [mU/l]	(4) LIA, ILMA; (29) DPC	A	4,600	+	4,720	4,059	5,381	-2,5						100%
		B	13,70		13,90	11,95	15,85	-1,4						

CS = hodnocení srovnatelnosti

TVG =
cílová
hodnota
(vlastní
skupina)

CN = hodnocení návaznosti

OS = odchylka od TVG

ON = odchylka od RMP

Jak řešit neúspěch?

- Prozkoumat možné příčiny
- Provést Záznam o neshodě a přijmout nápravná opatření
- Je možné požádat o konzultaci supervizora, RL, regionální odborníky, představitele Výboru ČSKB
- Zúčastnit se dalšího kontrolního cyklu